

#РНИДС ИНФО

28

МАРТ 2016.

rnids.rs | rnids.rs

domen.rs | domen.rs

ЖИВИМО ИНТЕРНЕТ... ДИДС 2016 И РИФ 2016

Седма годишња конференција о Интернету **ДИДС 2016** одржана је **15. и 16. марта**, у Хотелу **"Hyatt Regency Beograd"**. Преко 370 посетилаца и 1300 гледалаца интернет преноса пратило је 50 домаћих и страних говорника првог дана, током стандардног јавног програма Конференције, и другог дана, када је одржан **Регионални интернет форум - РИФ 2016** за позване учеснике.

Креативни концепт овогодишњег ДИДС-а укратко описује и свакодневни живот свих нас и три тематска блока Конференције, кроз слоган: **Живимо Интернет... Глобално – Безбедно – Локално**. ДИДС се одржава уз подршку **ICANN**-а (Интернет корпорација за додељене називе и бројеве), водеће организације за управљање Интернетом и руковођење његовом глобалном структуром. Овај ДИДС је одржан у години када се навршава **10 година од оснивања РНИДС-а**, те је за ту прилику припремљен и посебан видео преглед значајних догађаја од 2006. до данас. Конференција је, као и до сада, била **бесплатна за све посетиоце**, уз регистрацију путем адреса е-поште на регионалним интернет доменама. Реализовано је **29 медијских покровитељстава** (штампа, радио, ТВ, веб), а интернет пренос одвијао се на 10 веб локација.

Организациони одбор ДИДС 2016 и РИФ 2016: Предраг Милићевић, Лазар Бошковић, Драгана Пешић - Левић и Јелена Ожеговић, са сарадницима из техничких екипа.
Програмски одбор ДИДС 2016: Душан Стојичевић (председник), Војислав Родић, Владимир Радуновић, Слободан Марковић, Радомир Лале Марковић и Милоје Секулић.
Програмски одбор РИФ 2016: Наташа Главор (председник), Душан Стојичевић, Барбара Повше Голоб, Аида Махмутовић и Александар Ичокаев.

ЖИВИМО ИНТЕРНЕТ...

ГЛОБАЛНО

БЕЗБЕДНО

ЛОКАЛНО

dids.rs | [дидс.срб](http://dids.rs) | [#dids2016](https://twitter.com/dids2016)

15. март, Хотел "Хајат Риџенси", Београд

ОРГАНИЗАТОР:

ПОДРЖАО:

ДИДС ПОДРЖАЛИ:

ГЛОБАЛНО

БЛОК 1 / Модератор: Владимир Радуновић

Након емитовања видео прилога о 10 година РНИДС-а, **Данко Јевтовић**, директор РНИДС-а, у име домаћина поздравио је присутне, а **Војислав Родић**, председник Управног одбора РНИДС-а, у уводној речи дао пресек онога што следи у програму ДИДС-а.

Тема првог блока била је вест да је америчка Влада после двогодишњих преговора са представницима интернет заједнице и регулативних тела постигла договор да надзор над IANA функцијама пренесе на глобалну интернет заједницу, односно на ICANN (Интернет корпорацију за додељене називе и бројеве).

Габријела Шитек, менаџерка за односе са заинтересованим странама за Централну и Источну Европу (CIE) у ICANN-у, рекла је тим поводом да, пре него што прослаavimo овај договор, ипак треба сачекати 90 дана да Сједињене Америчке Државе размотре све аспекте договора и званично их потврде, када ће "Интернет заиста постати независан". Она је такође позвала све заинтересоване да се укључе у рад ICANN-а, јер ова организација подржава демократизацију управљања Интернетом, и радо би прихватила свеже идеје и стручност, како из цивилног друштва тако и из пословног света.

Мајк Силбер, члан Управног одбора ICANN-а, се надовезао на ову тему констатацијом да су са преносом надзорних функција на ICANN сагласне и оне државе које су се осећале "истиснуто" у области регулације сајбер-простора, и да је вероватно најбоље решење овог проблема пренос поменуте функције на глобалну вишеактерску интернет заједницу, на модел који се кроз рад ICANN-а доказао као успешан.

Волф Лудвиг, председавајући EURALO, истакао је да сви који желе треба да се укључе у регулацију Интернета, и да би било добро да се у истој активира и више људи из CIE региона. Не треба се ослањати на представнике законодавне власти или правосудје, јер они, сем ретких изузетака, не баратају добро знањем о овој области, поручио је он. "Управљање Интернетом треба да иде одоздо на горе, од народа ка власти, а не обрнуто. Сви морамо да допринесемо дијалогу о кључним елементима функционисања Интернета, морамо саветовати, али и критиковати доносиоце одлука".

Марилиа Масиел, координатор Центра за технологије и друштво при Getulio Vargas Фондацији, обратила се публици ДИДС-а путем Скајпа из Бразила, напоменувши да је неутралност Интернета веома важна тема у њеној земљи и да јој се чини да власти широм света напакон почињу да схватају нужност сарадње са цивилним сектором у области управљања Интернетом.

УТИСЦИ ПОСЕТИЛАЦА

БЛОК 1 - просечна оцена 4,43 (скала оцена од 1 до 5)

- > Занимљив приказ трендова у свету дат од веома компетентних стручњака. Изузетан модератор, у великом делу заслужан за квалитетну дискусију.
- > Не би било лоше да, током дискусије, местимично добијамо кратке информације и на српском.
- > Генерално занимљив али није био довољно разумљив.
- > Добра тематика, добар одабир учесника
- > Превише уско стручна тема, с обзиром да велики део публике није био упућен у оно о чему се говорило.
- > Одлично урађен баланс између тема и сесија.

БЛОК 2 - просечна оцена 4,13

- > Одлично вођен разговор усресређен на даље кораке.
- > Превише полемике о неким стварима које тренутно нису добро дефинисане када се говори о сигурности
- > У једној сесији обухваћени сви аспекти безбедности, са пуно корисних информација.
- > Занимљива тема, а свела се на законе, регулацију што јој је одузело динамику. Ово је морало много боље.
- > Заиста занимљив, волео бих да на наредном ДИДС-у буде присутан неко из војних обавештајних служби

БЛОК 3 - просечна оцена 4,36

- > Одлични примери који могу да подстакну и друге да се развију!
- > Занимљив, али сматрам да сте могли да контактирате друге учеснике, тј, занимљивије.
- > Најбољи од свих блокова, суштински и тематски се види на конкретним примерима одрађен посао.
- > Чули смо доста корисних информација, а ови учесници су можда били и најбољи
- > Увек је занимљиво причати о добрим примерима из праксе.
- > Примери су ок, мада мислимо да постоје занимљивији/кориснији
- > Модератор је подигао квалитет овог блока у знатном обиму, учесници су квалитетно изабрани.

ОРГАНИЗАЦИЈА - просечна оцена 4,90

- > Добро организовано, добар тајминг и теме.
- > Организација је одлична и комплетан организаторски тим је био на висини задатка.
- > Мало се боље организујте приликом регистрације посетилаца
- > Сјајно и комплетно. РНИДС мисли о свим детаљима.
- > ДИДС да се одржава бар 2х годишње!
- > Све је испунило висока очекивања, једина замерка је мало простора, односно гужва у лобију где је било послужење
- > Организација догађаја савршена, заиста на завидном нивоу. Рекла бих без иједног пропуста.

У Анкети је учествовао 81 посетилац

БЕЗБЕДНО

БЛОК 2 / Модератор: Слободан Марковић

О трендовима безбедности на Интернету говорило се на другом панелу, а повод је то што је ове године у Србији усвојен Закон о информационој безбедности, чиме је дат законски оквир за будуће функционисање CERT-ова, тела која би требало да се баве превенцијом безбедносних инцидената, отклањањем истих и едукацијом, односно подизањем свести код грађана, привреде и јавних служби о значају ИКТ безбедности.

Небојша Јокић, начелник МУП-CERT-а, из нашег Министарства унутрашњих послова, рекао је како овај CERT постоји много краће него они из околних земаља, али да је за ових 20-так месеци рада успостављена организација која ће моћи да одговори будућим изазовима и да се ради на едукацији свих запослених у полицији.

Горазд Божич, директор SI-CERT, ARNES, поделио је 20-годишња искуства овог тела, нагласивши да је сајбер криминал за то време веома напредовао и да стручњаци који раде у CERT-овима морају да прате технолошки напредак истом брзином као и прекршиоци закона. Једна од битних промена је појава злонамерног софтвера који се креира да би се изнајмљивао другима (CaaS – Crime as a Service) за потребе напада на различите локације на Интернету, што је практично постао нови интернет бизнис модел.

Филип Влашић, специјалиста за рачунарску безбедност, HR-CERT, CARnet, је рекао да у Хрватској CERT званично постоји од 2008. али заправо послује од 2010. од када се у безбедносном послу променило много тога – пре пет година нити је било толико разноврсних уређаја за приступ Интернету, нити је било раширено коришћење паметних телефона са више врста и верзија оперативних система.

Душан Стојичевић, члан Извршног одбора SEEDIG-а, и бивши председник УО РНИДС-а, додао је да и сам РНИДС планира стварање свог CERT-а који ће покривати домаћи доменски простор, односно домене .RS и .CPB. Он је критиковао поменути закон јер њиме није дефинисана критична инфраструктура, и нагласио да мора да постоји константна сарадња између приватног сектора, у чијем је власништву већи део инфраструктуре, и надзорних органа.

Сава Савић, помоћник министра за информационо друштво из нашег Министарства трговине туризма и телекомуникација, одговорио је и на питање из публике да ли треба право на приватност подредити безбедности. "Када се ради о подацима којима се некоме може спасити живот – као на пример у случају отмице детета чији сигнал мобилног телефона је могуће пратити – онда је свакако важније спасавање особе и ништа се овом циљу не може подредити", и додао да то не значи да ће било ко из безбедносних структура некажњено моћи да злоупотребљављава могућност приступа подацима грађана.

ЛОКАЛНО

БЛОК 3 / Модератор: Радомир Лале Марковић

Трећи блок ДИДС-а приказао је преглед угледних локација на националним интернет доменима .RS и .CPB. Представници **12 домаћих интернет сајтова, портала и онлајн пројеката** говорили су о својим искуствима и развојном путу.

Блок је био подељен у три тематске целине, а у првој је дата ретроспектива репрезентативних сајтова са претходно одржаних ДИДС конференција.

Уз пригодне видео прилоге и кроз разговор са ауторима или уредницима сајтова, представљени су: **ptc.cpb, greendesign.rs, detozin.deto.rs, mamaitata.rs, hronokuhinja.rs, vinskature.rs, ukusbeograda.rs, mojafirma.rs, putujsigurno.rs, fandrejing.rs, umrezen.in.rs** и **политика.cpb**.

ДЕТАЉНИЈЕ:

dids.rs и **дидс.срб** | **rif.rs** и **риф.срб**

РЕГИОНАЛНИ ИНТЕРНЕТ ФОРУМ

На другом по реду **Регионалном интернет форуму – РИФ 2016**, одржаном **16. марта**, као пратећем програму ДИДС 2016, окупило се педесетак представника националних интернет регистара из југоисточне Европе, представника државних органа, локалних интернет заједница и глобалних интернет организација, као и правних експерата из региона. Теме на РИФ 2016 биле су примери из праксе и ставови регионалних стручњака о вишеактерском моделу управљања Интернетом, развоју електронске управе у Србији и региону, интернет неутралности, правној регулативи у овој области, али и безбедности на Интернету.

У првом блоку под називом **“Шта се спрема у региону?”** било је речи и о практичном управљању Интернетом, али и о успешним моделима пословања у доменској области у региону. **Габријела Шитек**, менаџер за односе са заинтересованим странама у ICANN-у, појаснила је да је вишеактерски модел организације начин да се сва заинтересована лица, организације и компаније укључе у процес управљања Интернетом, и позвала заинтересоване студенте да се пријаве на NextGen@ICANN program. **Илија Базљанков**, председник Извршног комитета швајцарског CORE, истакао је потребу за ширењем знања из ове области, посебно у нашем региону, и најавио интензивирање сарадње са организацијама које се баве управљањем Интернетом. О развоју електронске управе у Србији и Хрватској, говорили су **Марија Кујачић**, начелник Одељења за е-Управу и подршку у Дирекцији за електронску управу, и **Томислав Врачић**, шеф Сектора за инфраструктуру у хрватском Министарству управе. Кујачић је присутнима представила користи од Отворених података у домаћој управи – јавних дигиталних података бесплатно доступних на Интернету које је могуће рачунарски обрађивати и анализирати. Врачић је представио услугу е-Грађани у Хрватској, која је за мање од две године функционисања дошла до броја од 13.000 логовања дневно. **Давор Шоштарич**, директор Института информатичких наука у Марибору, аутор је првих заједничких програма за каталогизацију и вођа тима за системску анализу и програмирање библиографских апликација из којих је настао COBISS (Кооперативни онлајн библиографски системи и сервис), коме се данас приступа и преко Android и iOS мобилних апликација.

Други панел у овом блоку отворио је **Домен Савич**, директор Института “Држављан Д”, који је објаснио како је текла борба за

интернет неутралност у Словенији, почев од упознавања јавности са важношћу ове теме, преко разговора са политичарима о утицају телекомуникационих компанија и уопште бизнис сектора на Интернет, па све до јасног и смисленог позива на акцију. **Наташа Ђукановић**, директор маркетинга у Регистру .ME, објаснила је како су нашли нове начине за пласирање домена путем јавних аукција и Премиум програма. Македонска искуства у успостављању .МКД домена окупљенима је пренела **Сања Симонова** из МАРнет-а, која је испричала како је ова земља, после јавне дискусије и гласања успела да региструје свој ћирилички домен. Много дужи поступак покретања свог ћириличног домена имала је Бугарска, подсетио је **Данијел Калчев** из компаније Digital Systems, па је .БГ домен добијен тек пре две године.

У Блоку 2 под називом **“Правничка прича”** говорило се о прописима, научним погледима, најбољим праксама и регионалним законским изазовима везаним за Интернет. **Дејвид Тејлор**, партнер у компанији Hogan Lovells, објаснио је како се дилема из материјалног света прелила у виртуелни на примеру винске индустрије и .WINE и .VIN домена. **Георги Димитров**, руковођилац и партнер у Адвокатској канцеларији „Dimitrov, Petrov & Co.“, је поделио примере из праксе бугарских судова, међу којима се издвајају одлуке да се вредност електронских докумената поистовети са вредношћу папирних. **Маја Богатај Јанчић** из словеначког Института за интелектуалну својину изнела је ставове о ЕУ реформи ове правне области, поготову у контексту развоја Интернета, који јој је највећи изазов. На причу о реформи ауторског права у ЕУ надовезао се и **Душан Поповић**, ванредни професор на Правном факултету Београду. На питање да ли треба у читавој ЕУ увести право издавача на накнаду за коришћење одломака вести, из његовог предавања могао би се извући одговор – не, јер суштински није у питању коришћење целог дела те ни “отимање” публике. **Неда Здравева** са Правног факултета „Јустинијан Први“ из Македоније, истакла је да националне владе треба да сарађују током рада на унапређењу заштите потрошача, а **Албина Длачић**, хрватска адвокатика, образложила је у којим случајевима постоји одговорност интернет провајдера који је уједно и једини провајдер.

Завршни блок бавио се безбедношћу и на њему су представљени примери заштите деце и одраслих од превара и злоупотреба на Интернету, као и начини за подизање свести о сајбер безбедности, о којима је говорио **Горазд Божич**, директор словеначког SI-CERT-а. **Домен Савич** је представио Cryptoparty у Словенији, посвећен ширењу свести о важности приватности комуникације, поготову у времену у којем нас очекује бржи развој технологије који са собом доноси нове опасности (као што је на пример Internet of Things).